

Ýüzi gurmuş ýüzlükler / satiriki hekaýa

Category: Hekaýalar, Kitapcy, Satiriki hekaýalar

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Ýüzi gurmuş ýüzlükler / satiriki hekaýa ÝÜZI GURMUŞ ÝÜZLÜKLER

Adam bir zada endik etse, hiç bolmaz eken. Işde uklap ýörmän, şu zähmet rugsadyna çyksam, ýatyp bir hezil edeýin, ukudan doýaýyn diýýädim. Bolanok, ynha, ýene-de daň bilen oýandym. Gözüme çüý kakylan ýaly. Alasarmyk ýagdaýda içimi gepledip ýatyryn.

– Gyw turaweri, işimiz gaýtdy – diýip, beýleki bir otagdan aýalymyň sesi eşidildi.

Ýüregim ýaryldy. Näme bolduka? Zöwwe ýerimden galjak boldum. Ýene-de, «aý, aýal howsalasydyr-da, işimiz gaýdar ýaly näme bolup biler?» diýip, öňküden beter gözümi ýumdum. Ýorgany başyma çekdim.

Ýañky zaňňaryň gara çyny eken, sen-men ýok, geldi-de depdi böwrüme. Gözümi açsam, elini bykynyna urup, üstüme abanyp dur, abşarlyp, Gözümi owkalaşdyryp habat gatdym.

– Näme-ow, keywany, ýagy çozdumy?! Rugsadymda bir ýatmaga goýsana...

Ol aglamjyrap başlady.

– Wah, seň uky ýadyňa düşýä. Yradýa ýañy ýakymсыz bir habar aýtdy...

– Näme, uruş turupmy?

Meniň ilkinji soran zadym şo boldy. Dogrusy, kelläme başga pikir gelmedi.

– Uruş turan bolsa mundan gowy bolardy. Bagtymyz ýatdy-y... – diýip, ol aç möjek ýaly uwlady.

Rejãň geň dældigini bildim. Ýerimden turdum. Höre-köşe edip ony ynjaldyrjak boldum. Özüm keywanyň ýanynda duranam bolsam, küýüm-köçäm o tamdaky radioň ýanyndady. Diktoryň ýognasdan ýakymly sesi gulagyma geldi.

– Häzirki döwürde, ýagny ýurdumyzda örän çylşyrymly

ýagdaýlaryň dowam edýän halatynda halklaryň doganlyk gatnaşyklarynu berkitmek has-da zerur. Bu babatda biziň respublikamyzda köp çäreler durmuşa...

Be, radioňam-a şol bor heňi. Ilden üýtgeşik aýdan zady ýok. Aýalyma sowal bilen ýüzlendim.

– Hany, düşnükliäk edip aýtsana how, radio näme diýdi?!

– 50-lik bilen 100-lik pul ýatypdyr...

– Näme-e?!

Ýüregim agzymdan çykaýjak boldy. Atylyp radioň ýanyna bardym. Gürläp duran janawaryň eýlesine-beýlesine kakyşdyrdym. Üýtgeýän zady ýok. Telewizory açdym. Ýarym-ýalaňaç aýal tans edip duran eken.

– Wah, bulaň ýadyna tans düşýä. Pul ýatan bolsa bagtyň ýatdy diý-dä onda – diýip, telewizoryň nurbatyny eýläk-beýläk towlaşdyrdym. Her näçe jan etsemem, keywanyň aýdanynyň üstüne goşmaça habar eşidip bilmedim. Öz göwnüme özüm tesello berjek boldum.

– Ah-ow, sen düşünmedik bolaýma. Belki, o diňläniň radiooýundyr. Arada gazetde pul reformasy geçiriljek däl diýip hut özüm okadym ahyryn. Gazet ýalan sözläp bilmez; onda-da merkezi...

Ýok, aýalymyň gara çyny. Ýorgan-düşegiň arasyna dyklaşdyryp goýan iri-iri pullaryny aldy-da, olar bilen ömürlük hoşlaşýan ýaly, ýüzlükleri bagryna basdy. Sypalaşdyrdy. Ýassykdaşymyň gözünden paýyr-paýyr dökülýän gözýaşlar meni çuslandyrdy.

– Wah, näçe gün bäri sag gözüm çekýädi. Asyl, bir zadyň alamaty eken-ow. Näme etmeli? Ýaýdanjyrap durman gömüp goýan bankamyň gözlegine çykdim. Adan aljyrasa özüni ýitirdän eken. Kes-kelläm indi şoň nirdedigiji bilemok-da. Mellegiň içini gyzyň dörjök edip başladym. Öz aladam bilen goňşymyň geleninem duýmandyryn.

– Hally aga, halyň niçik? Üzüm deperden entek irräk dälmiä?!

– diýip, ol göni garşyma geçip çomaldy. Çilim otlandy.

Meniň içimi it ýyrtyp barýardy. Bi, aňkawyň welin azaryna-da däl. Içigaraçylykdan bilgeşleýin edýändir. Oň özüniň-ä näme köýjek zady ýok. Puldan öňürti şu ýeksurundan dynmaly. Ýöne nädip?! Bular ýaly görübe syryňy aýdyp bolmaz. Onsoň mydama

üstünden güler ýörer. Başga bir alajyny tapmaly. Häzir hee sekunt meniň üçin gyzyldan gymmatdy. Ýene-de aýalym dadyma ýetişäýdi.

– Gyw, kakasy, öýe gel, derrewjek...

Elimdäki pilimi ýere sançdym-da, ylgadym. Goňşam gaty görse, gaty ýerde otursyn. Ýüz sany goňsudanyň ýüz manat gowy. Dogry-da walla, başymy etegime salyp, söwda-satyk bilen ýygnanja zadymy az salymyň içinde ýsle sowrup bilmen-ä. Olary köýdürüp bolmaz.

– Ynha, diňle, ýene-de yradýa aýdyp başlady.

Men durşum bilen gulaga öwrüldim.

– SSSR Ministrler kabinetiniň 1991-nji ýylyň 22-nji ýanwaryndaky kararynda 1961-nji ýylyň 50-lik we 100-lik pullaryny üç günüň içinde...

O-ho-how, hökümet nädäýipdir muny. Jürümiz-ä dikipdir. Ähli çagalary aýak üstüne galdyrdym. Olaryň her birine bir pil berip, gyssadym. Mellegiň içini torç etdik.

– Kaka, şu ýerde bir gaty zad-a bar – diýip, ortanjy oglum gygyrdy.

Ol ýerini wawwaly ýaly edip töweregi bilen köwledik. Içi pully çüýşäň deregine ullakan gara daş çykdy. Gözleg işlerini dowam etdirdik. Ýene-de özümden zor çykany bolmady. Tapdym, ahyry. Hasyr-husur öýe gelip, açdym agzyny, öňküsi ýaly ýylpyldapjyk ýatan eken. Ýöne indi bu ýüzlüklerden nädip dynmaly?! Çep gursagym sanjap gitdi. Satylýan zatlaryň baryny syryp-süpüreýin diýip, eňdim, obaň dükanyna. Satyjyň keýpi diýseň kök eken. Eýýän ep-eslijäni urandyr, zaňňar.

– Hally hus... wiý, Hally aga, ýatan puly alýan däldiris – diýip, ol içýakgyç ýylgyrdy.

Bu pullary beýdip köýdürübem-ä bolmaz. Her zat etmeli welin, haryda öwürmeli. Ýa-da ownuk pula çalyşjak bolmaly. Nädip? Nädip?! Ine, bar gepem şonda-da. Goňsularymyzyň sygyrlaryny satyn almaly. Wiý, ýogsa-da Sähet sakawyň ogly maşyn satjak diýýädi-le. Bardym, ýaňkyň üstüne. Syr bildirmekek bolup sypaýysyradym.

– Köşek, maşynyňy sataýsam diýýäňmi?..

– Hawa, ýaşuly. Ýöne ýatan puly alamok.

Merez edemok. Iliň çagasynyň mekirdigini. Ýüregim has gatyrak

sanjady. Paltam halys daşa degensoň, ýene-de gaýdyp öýe geldim.

Ýok, bu pullar meni dälireder, başyma ýetäýmese-de biri. Ýüz müň manady nä ýüzüme hökümete tabşyraýyn. «Munça zady nireden aldyň, aýlygyňam iki ýüze ýetenok» diýerler. Işleýän ýeriňem ýolagçy otlusynyň üsti, kăriň bolsa prowodnik.

Ah, men samsyk. Gelin edinjek diýip karz dilänlere-de bermedim. «Kör köpüгим yok» diýip, Alladan ant içdim. Olary eli boş yzyna gaýtardym. Meni öz pälim tutdy, päli-i-im.

«Aýalda akyl bolmaz, eşekde sekil» diýýärdiler welin, keywanym ata-babalaryň ol pähimini ýalana çykardy oturyberdi.

– Kakasy, pul satmaly...

– O näme diýdigiň?

– Gepe düşmez, pekge. Ownuk puldan elli manat berene tutuş ýüzlük bermeli. Şeýdip çalşyp bilsek, bu pullarymyzyň iň bolmanda ýarysy özümize galjak...

Dogry. Begenjimden ýaña gygyranymy özümem duýmandyr. Ýüreklerde-de syr galmandyr, gaty ejizläpdür. Sähel zat üçin üýtgäp dur. Begenip-gynanarlygy yok. Ynha, ýene-de sanjap-sanjap gitdi. Essim aýylyp başlady. Ýkyldym.

Dört günden soň ýatan ýerimiň keselhanadygyny bildim. Ak ýektaýly lukmanlaryň özara hümrdisi gulagyna eşidildi.

– Pul çalşylan üç günüň dowamynda ýürek agyry bilen keselhana düşen syrkawlaryň sany beýleki günlerdäkiden baş esse köpeldi... Alaçsyz ýatan ýerimden gögümi garadym. Göz öňümde gaýysyp ýören ýüzlükleri garbap tutjak boldum.

– Eliňizi kelemenletmäň, rahat ýatyň – diýip, şepagat uýasy meniň golumdan tutdy.

Wah, ýüzi gurmaş ýüzlükler, siz meni ömürlük rahatlandyramaňyz ýagşydyr diýip howatyrlandym.

TäçmämmeT JÜRDEKOW. Satiriki hekaýalar